

František Kriegel (1908–1979)

Povoláním lékař, bojoval v republikánské armádě ve španělské občanské válce, za 2. světové války byl vojenským lékařem čínské Rudé armády. V 60. letech pomáhal na Kubě s reformou zdravotnictví. V době Pražského jara byl předsedou ÚV Národní fronty a členem nejužšího vedení KSČ. Veskrze proreformní politik, který byl za své politické postoje jako první po okupaci zbaven většiny funkcí.¹ Byl jedním z prvních signatářů Charty 77.²

K Moskevskému protokolu se František Kriegel v projevu na zasedání ÚV KSČ na podzim roku 1968 vyjádřil následovně: „Odmítl jsem podepsat tzv. moskevský protokol. Odmítl jsem to proto, že jsem v tomto protokolu viděl dokument, který všestranně svazoval ruce naší republiky. Odmítl jsem jej podepsat proto, že podepsání se dělo v ovzduší vojenského obsazení republiky, bez konzultace s ústavními orgány a v rozporu s cítěním lidu této země.“³

Drahý soudruhu Kriegele,

Československo se nachází v nesmírně obtížné situaci, kdy čelíme vnitřním i vnějším tlakům a výzvám, které mají významné negativní dopady na naši suverenitu a naši cestu k socialismu s lidskou tváří. Už to, že jste součástí jednání o Moskevském protokolu, kde se má bez souhlasu ústavních orgánů Československé socialistické republiky rozhodnout o její budoucnosti, je zcela v rozporu s Vašimi morálními zásadami. Jedná se o bezprostřední nátlak sovětských politických špiček, který je potupou pro všechny zúčastněné československé představitele.

Ať už tedy bude výsledek tohoto pochybného jednání jakýkoliv, v žádném případě výsledný dokument nepodepisujte! Jedná se o zradu československého lidu, který touží po své vlastní cestě, po rozumu, ne po sovětské diktatuře plné zloby a hněvu. Sovětská nadvláda nad Československem se může podepsáním protokolu umocnit natolik, že již nebude cesty zpět. Ke stabilizaci země má sloužit čistě vnitřní intervence, nikoliv zásah rádoby „nápomocných“ socialistických spojenců.

Jelikož ale sovětský tlak bude velký a Vy se jen těžko vyhnete značně intenzivní diskusi o budoucnosti Československa, snažte se znění protokolu směřovat k co největší autonomii rozhodnutí československých politických špiček a minimálním vnějším zásahům. Při tvorbě protokolu nepředkládejte žádné návrhy, ale upozorňujte na absurditu celého jednání a nebojte se oponovat soudruhu Brežněvovi a jeho politickým loutkám.

Ač možná v některých názorech budete v jednání osamocen, nezapomeňte u svých Československých kolegů apelovat na jejich povinnost vůči československým občanům, která z jejich funkce vyplývá. V této náročné chvíli je potřeba zapomenout na stranickou rivalitu a navzájem se podporovat. Nelze ale samozřejmě popřít i to, že vzhledem k situaci Vaší delegace a sovětské převaze někteří z Vašich kolegů možná podlehnou strachu nebo beznaději. V případě, že budou Vaši liberálnější českoslovenští kolegové, např. soudruh Mlynář či soudruh Dubček, předkládat rozumné návrhy podporující československou suverenitu, podpořte jejich snahy.

1. V oblasti přátelské spolupráce se může jednat například o návrh „*Vlády SSSR a KSČ souhlasí, že je v zájmu obou stran vzájemně udržovat přátelské vztahy, které budou založené na principech rovnosti, respektu a bratrské spolupráce.*“
2. U druhého bodu týkajícího se proběhlého sjezdu KSČ trvejte na tom, že jeho výsledky jsou legitimní, ačkoliv nebyl plně v souladu se stanovami strany. Pokud se sjezd po jednání Moskevského protokolu uskuteční

znovu, je zcela zřejmé, že někteří členové předsednictva podlehnou výhrůžkám sovětských soudruhů a budou se stavět za vnější vojenský zásah.

3. V oblasti sdělovacích prostředků podporujte návrhy, které budou vyjadřovat svobodu médií, jako je např. „Československá strana trvá na svobodě vyjadřování ve sdělovacích prostředcích v ČSSR, kterou považuje za jeden ze základních pilířů vyspělého socialistického společenství.“
4. Snažte se shodit ze stolu jakékoliv vojenské intervence! Pokud některý z kolegů bude stát za návrhem „Vedení KSC se shoduje se zúčastněnými zástupci KSSS, že je v zájmu obou stran situaci vyřešit vnitrostátními zásahy. Vojenská pomoc spřátelených států by mohla vyvolat odpor československých občanů a ještě více ohrozit stabilitu socialistického zřízení.“, podpořte ho a upozorněte ostatní zúčastněné, že může mít vnější vojenský zásah nedozírné následky pro celý socialistický blok.
5. Sovětský blok si přeje co nejméně zasahovat do československých politických rozhodnutí. Není možné, aby sovětští „ochránci socialismu“ zasahovali do kroků KSC! Stavte se skepticky k jakýmkoliv rozhodnutím, které budou tento vztah prohlubovat.
6. Československá socialistická republika je hospodářsky závislá na obchodu s ostatními zeměmi Varšavské smlouvy. Snažte se oddělit hospodářské vztahy od těch politických, jako takový ale tento bod vnímejte jako prostor k odvedení pozornosti sovětských soudruhů.
7. Ačkoliv možná něco tušíte o tom, jak se Československo dostalo na seznam témat projednávaných v Radě bezpečnosti OSN, v žádném případě takovou informaci na jednání nesdělujte a pokud budete z takových kroků nařčen, silně se distancujte! Liberální českoslovenští kolegové pravděpodobně představí návrh ve znění: „Předsednictvo KSC potvrzuje, že nejmenovaní zástupci ČSSR kontaktovali Organizaci spojených národů a sdíleli informace, kterými závažně porušili zásady KSC i legislativu ČSSR. Nejednalo se však o krok, který by byl projednáván na sjezdech KSC se všemi členy předsednictva.“ Pokud se tak stane, je to pro Vás pravděpodobně nejschůdnější varianta, kterou by mohli sovětští soudruzi připustit jako součást protokolu. Doporučuji Vám proto tento návrh tiše podpořit.

Vážený soudruhu, hodně zdaru a pevných rozhodnutí během jednání!

Seznam zdrojů:

¹ KOSATÍK, Pavel. *Češi: 1968 : jak Dubček v Moskvě kapituloval*. Ilustroval Karel JERIE. Praha: Česká televize, 2016. Edice České televize. ISBN 978-80-204-3696-2.

² Úplný seznam zveřejněných signatářů Charty 77. *Totalita.cz* [online]. Praha: Totalita.cz, c1999–2021 [cit. 2021-10-21]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/ch77_k.php

³ STRAŠÍKOVÁ, Lucie. *František Kriegel - jediný, který nepodepsal Moskevský protokol*. ČT24 [online], 2009. [cit. 2023-10-24]. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1457945-frantisek-kriegel-jediny-ktery-nepodepsal-moskevsky-protokol>.